

Güney Afrika Cumhuriyeti Yönetim Sistemi

Biol EKİCİ

Birinci Bölüm Tarihsel Süreçte Yönetim Yapısının Gelişimi

Tarih, Güney Afrika için can alıcı öneme sahiptir. Çünkü ülkede politika oluşturanlar, tarihi olayları kendi tarihi bakış açılarına göre açıklamaktadırlar. Örneğin Afrika Ulusal Kongresinin bir sembolü 1906'da İngilizlere karşı başkaldırarak ölen Zulu Lideri Bambatha'nın kalkanıdır. Inkatha Özgürlük Partisi ise genellikle 1820'lerde geniş askeri bir devlet kuran büyük Monark Shaka Zulu'ya başvururlar. Afrikanerler ise genellikle kendilerini Güney Afrika'yı yönetmeleri için tanrı tarafından seçilmiş olarak görürler. (Afrikanerler; yaklaşık 3 milyon kadardır ve kökenleri Avrupadan gelen Hollandalılara, Belçikalılara, Alman ve Fransızlara uzanır.) Onlar bütün Afrikalılardan önce kendi atalarının Güney Afrika'ya yerleştiğini, fakat son 200 yıldır Afrikalıların hainliklerine ve İngiliz Emperyalizminin baskılarına karşı savaşmak zorunda kaldıklarını ileri sürmektedirler. Bu yüzden Güney Afrika tarihi politikalarla karışmış, geniş farklı açıklamaları olan itilafli bir alandır.

Bugünün Bantu Dil Grubuna dahil, siyah Güney Afrikalıların çoğu, Afrika'nın merkezinden yaklaşık M.S. 100 yılından önce Güney Afrika'ya göç etmiş kişilerdir. Avrupalılardan Güney Afrika'ya ilk ulaşanlar 1488'de Portekizliler olmuştur. Avrupalıların daimi yerleşimi, 1652 yılında Hollandalılar tarafından Cape'de gerçekleştirilmiştir. Takip eden yıllarda Fransız Huguenot göçmenleri ve Almanlardan da yerleşenler olmuştur. Bunlar daha sonra renkliler (apartheid terminolojisine göre Coloureds olarak adlandırılan 3.2 milyon insan karışık ırktandır ve Khoikhoi, Avrupalı veya Asyalıların karışımından oluşur. Bunların %83'ü Afrikaanca geri kalanı da İngilizce konuşur. %85'i Batı ve Doğu Cape'de bir miktarı da KwaZulu-Natal'da yaşar.) olarak kategorize edilen ırkı oluşturmuşlardır.

1779 yılına kadar Avrupalıların yerleşimi Cape'in güneyine doğru olmuş, bu dönemde buranın kontrolü Hollandalıların eline geçmiş ve yerlilerle ilk savaş olan Xhosa savaşı yapılmıştır. XVIII. yüzyılın sonlarına doğru Cape'in kontrolünü İngilizler ele geçirmiştir. Devam eden İngiliz yerleşimi, Afrikanerlerle İngilizler arasında uzun süren çatışmanın başlangıcına neden olmuştur.

1836 yılının başlangıcında kısmen İngiliz yönetiminden ve kültürel hegemonyasından kaçmak için, kısmen de köleliğin kaldırılmasına kızan Afrikaner Çiftçileri (Boer) kuzeye doğru Büyük Göç olarak bilinen göçü başlattılar.

Bu hareket onları en çetin Afrikalılar olan Zulu'larla temasa ve dolayısıyla çatışmaya itmiştir. Bu çatışmalar sonunda güçlü liderlere sahip olan Zulu'lar Drakensberg Dağları ve deniz arasında kalan bölgeyi fethetmişlerdir. 1838'de büyük göçü yapanlar tarafından Zulular yenilmiş, buna rağmen potansiyel güç olarak kalan Zulular, kendileri teslim olmadan önce tarihi savaşta İngilizleri yenmişlerdir. 1852 ve 1854 yıllarında bağımsız Boer Cumhuriyeti ve Orange Bağımsız Devleti oluşturulmuştur. Kurulan Cumhuriyetle İngiliz Devletinin arası kısa sürede açılmış, gümüş ve altının keşfi, çoğu İngiliz Avrupalı göçmenlerin ve yatırımcıların bölgeye gelmesine neden olmuştur. Birçok siyahi de bölgeye madenlerde çalışmak üzere gelmiştir.

Afrikaner çiftçilerde İngilizlerin bölgeye gelmesine karşı oluşan tepkiler, İngilizlerle savaşa neden olmuş, İngiliz güçleri savaştan galip çıkınca; Cumhuriyet Britanya İmparatorluğuna bağlanmıştır. 1910 yılında 2 Cumhuriyet: Cape ve Natal İngiliz Kolonisi (kendi kendini yöneten İngiliz dominyonu olarak) Güney Afrika Birliğini kurmuştur. Birliğin Anayasası bütün politik güçleri beyazların elinde toplamıştır.

1912 yılında Güney Afrika Doğal Ulusal Kongresi kurulmuş, Kongrenin ismi daha sonra Afrika Ulusal Kongresi olmuştur. Afrika Ulusal Kongresinin amacı renge dayalı sınırlamaların kaldırılması ve siyahlara parlamentoda temsil ve oy hakkının verilmesidir. Bu çabalara rağmen hükümet siyahların özgürlük ve haklarını sınırlayan yasaları parlamentodan geçirmeyi sürdürmüştür.

1948'de Ulusal Parti beyazların bütün seçimlerini kazanmış ve beyazların üstünlüğünü daha katı bir şekilde güçlendiren ve apartheid olarak bilinen yasaları yürürlüğe koymaya başlamıştır. 1960'ların başında yapılan bir protestoda protestoculardan bazıları öldürülmüş, olaylar üzerine Afrika Ulusal Kongresi ve Tüm Afrika Kongresi (Pan-African Congress) yasaklanmıştır. Nelson Mandela ve öteki bütün anti apartheid lideri tutuklanmış ve vatan hainliği ile suçlanıp hapse atılmışlardır.

Afrika Ulusal Kongresi ve Tüm-Afrika Kongresi bu olaylar üzerine yeraltına inmiş ve ırk ayrımına karşı gerilla savaşı ve sabotajlar yaparak savaşımaya başlamıştır. Mayıs 1961'de Güney Afrika, yönetilen ülke (dominion) olma statüsünden vazgeçmiş, kendisini Cumhuriyet olarak ilan etmiştir. Irk ayrımını sürdürdüğünden dolayı uluslararası protestolar arttığından, kendisini Commonwealth'den de kısmen çekmiştir. 1984 yılında yürürlüğe giren yeni Anayasa ile beyazlar; Asyalılara ve renklilere ulusal hükümette sınırlı roller vermişlerdir. Yine de güç beyazların elinde kalmış, siyahlara ısrarlı bir şekilde oy kullanma hakkı verilmemiştir.

1976 ve 1985 yıllarında renklilerin ve siyahların bulunduğu kasabalardaki halkların başkaldırıları, bazı Ulusal Parti üyelerinin değişimin gerekliliği konusunda ikna olmalarını sağlamıştır. Bu üyelerle Nelson Mandela arasındaki gizli görüşmeler 1986 yılında başlamıştır. 1990 Şubatında Afrika Ulusal Kongresi ve Tüm-Afrika Kongresinin yasaklı olmadığı açıklanmış, iki hafta sonra da Nelson Mandela serbest kalmıştır.

1991 yılında ırk ayrımını destekleyen Grup Alanı, Toprak ve Halkın Kaydı Yasaları yürürlükten kaldırılmıştır. Uzun görüşmelerden sonra yeni Anayasa 1993 yılında yayımlanmıştır. Ülkenin ırk esasına dayanmayan ilk seçimi 1994 yılında yapılmış, Nelson Mandela beş yıllığına başkan seçilmiştir. Nelson Mandela'nın beş yıllık başkanlığı döneminde hükümet, kendisini reformlara adanmıştır.

1991 yılına kadar Güney Afrika'nın yasaları halkı başlıca dört ırksal kategoriye ayırmışlardır. Bu yasalar yürürlükten kalksa da birçok Güney Afrikalı kendilerini ve diğerlerini bu kategorilere göre sınıflandırmaktadır. Çok sayıda etnik gruptan oluşan Afrikalılar, nüfusun %78'ini oluşturmaktadır. Genellikle XVII. yüzyılın sonlarından itibaren Cape'e gelmeye başlayan Hollandalı, Fransız, İngiliz ve Almanlardan oluşan beyazların genel nüfusa oranı ise %10'dur. Renkliler; erken yerleşimciler ve yerlilerin soyundan gelen karışık ırklı insanlardır ve toplam nüfusun %9'unu oluşturmaktadırlar. Asya kökenliler Hindistan'dan XIX. yüzyılda arazi (şeker) işlerinde çalıştırılmak üzere getirilenlerden oluşmaktadır ve genel nüfusa oranları %3'dür. Bu grup, genelde KwalaZulu-Netal Eyaletinde toplanmışlardır.

Eğitim, eyaletlere göre farklılıklar göstermektedir. Irk ayrımcılığı sistemi uygulanırken okullar ayrılmıştır ve eğitimin kalitesiyle eğitimden faydalananların sayısı ırksal gruplar arasında farklılıkları göstermektedir.

Güney Afrika 1990'larda ırk ayrımcılığı sisteminin izlerini silmeye çalıştıkça, politik ve ekonomik olarak küresel tecritten kurtulmuştur. Irk ayrımı sistemi uluslararası kınamaları körüklemiş, Güney Afrika toplumunu insan potansiyelinden yoksun bırakmış ve sonuçta ırka dayanmayan normların ülkede kabul edilmesine yol açmıştır.

Nisan 1994'de politik geçişi sağlamak için geçici Anayasa uygulamaya konulmuştur. Bu anayasa, 1999 yılından sonra ırk ayrımına bakmadan uygulanacak olan ve bireylerin yasal eşitliğini koruyacak Anayasa ile yenilenmiştir. Geçiş döneminde bu sürenin yarısında yapılması gerekenler ancak yapılabilmemiş, birçok politik ve sosyal konu çözülmeden kalmıştır.

1990'ların başında gerçekleştiren Anayasa reformu geri dönülemeden dört aşama halinde gelişmiştir. Bu aşamalardan birincisi; 1993 Anayasasının getirdiği yeni temsil sisteminde Renklilere ve Asyalılara temsil hakkı verilmesine karşılık, Siyahların bu haktan yoksun bırakılmasıdır. Böylece Siyahların yeni rejime katılımı reddedilmiştir. Bu durum, Anayasa hazırlıklarının sürdürüldüğü dönemde apartheid karşıtı gösterilere neden olmuş ve şiddet olaylarının yaygınlaşması, hükümeti olağanüstü hal önlemlerini almaya zorlamıştır. Bu gelişmeler, Siyahların gelecekte politik katılım hakkı vadedilenin yeterli olmayacağını ve bu gruba politik katılım hakkının hemen verilmesi gerektiğini göstermiştir.

Değişimin ikinci aşaması, Ulusal Parti temsilcileri ile hapiste bulunan Afrika Ulusal Kongresi lideri Nelson Mandela arasında geçen gizli görüşmelerdir. Bu görüşmeler 1984 yılının Temmuz ayında başlamış, 1988 yılında gizli olmaktan çıkmıştır. 1989 yılında yeni başkan F.W.de Klerk'le yapılacak görüşmeler için yol haritası hazırlayan Nelson Mandela, Ulusal Parti ile güç paylaşımını önermiştir. Bu görüşmeler üçüncü aşamayı tetiklemiştir.

1990 yılında de Klerk tarihi bir konuşma yaparak 30'dan fazla anti apartheid organizasyonunu legalize etmiş, sekiz siyasi tutuklunun serbest bırakılmasını emretmiş, politik karşıtlarına da yeni Anayasayı görüşmeye hazır olduğunu söylemiştir. Aynı yılın Ekim ayında parlamento sembolik bir adım atarak bir apartheid yasası olan Ayır Faydalanma Yasasını yürürlükten kaldırmıştır.

Politik dönüşümdeki 4. aşama Ulusal Parti Hükümeti ve Afrika Ulusal Kongresi liderlerinin Anayasa değişikliği için karşılıklı güven ve uzlaşma ortamına girmesi ile başlamıştır. Bu aşamada daha önceki zıt ilişkiler tartışma ve uzlaşmalarla giderilmeye çalışılmıştır. Bu konuda karşılıklı üç anlaşma yapılmış, anlaşmalar sonucunda Afrika Ulusal Kongresi silahlı mücadeleyi bırakacağına dair söz vermiş, Hükümet de politik mahkumları salıvermeyi kabul etmiştir. Ayrıca, her iki taraf da politik reformların karşılıklı anlaşma yoluyla gerçekleştirilmesi konusunda anlaşmışlardır. 14 Eylül 1991 tarihinde 27 politik parti temsilcisi, ilgi grupları, ulusal ve yerel yönetimler Ulusal Barış Anlaşmasını imzalayarak çok ırklı bir konsey oluşturmuşlar, daha sonra bu Konsey Geçici İcra Konseyi olarak adlandırılmış, demokratik seçimler yapılincaya kadar da yürütme otoritesi olarak hizmet vermiştir.

Tarihi barış anlaşmasının imzalanmasından yaklaşık üç ay sonra, Demokratik Güney Afrika Kongresi yol haritasının belirlenmesi için toplanmıştır. Eylül 1992'de Nelson Mandela ve de Klerk, demokratik seçimlerin yapılması ve beş yıllık geçiş hükümetini oluşturacak koalisyona ilişkin anlaşmaya vardıklarını duyurmuşlardır. Nelson Mandela ve de Klerk merkezi hükümetin Pretoria'da kalabileceğini, yeni Devlet Başkanının ırkçı olmayan kişiler arasından ve ulusal seçimlerde en fazla oy alan parti tarafından seçileceğini de kararlaştırmışlardır. Seçimlerde parlamentoda % 5 oranında sandalye kazanan her hangi bir parti de kabinede yer alabilecektir. Geçici iki meclisli parlamento, yeni Anayasasının hazırlanmasından ve kabulünden sorumlu olacaktır. Afrika Ulusal Kongresi geçiş aşamasında Ulusal Parti ile güç paylaşımına gideceğini kabul etmiştir. Afrika Ulusal Kongresinin seçimleri kazanacağı ve çoğunluk partisi olacağı göz önüne alınarak, Ulusal Partinin de yönetimin küçük ortağı olacağı görüşü benimsenmiştir.

Geçici hükümet üzerindeki bu uzlaşmalar, gelecek görüşmelerin temelini oluşturmuştur. Görüşmeler sonucunda Ulusal Parti, yeni Devlet Başkanının alacağı kararları reddedebilme yetkisine sahip olmuştur ki, bu Anayasada hükme bağlanmayan bir konudur. Normal demokrasilerde, Devlet Başkanı sandalyesi az olan partilerin görüşlerine önem vermeyebilir. Uzlaşma görüşmeleri Afrika Ulusal Kongresi'ne ise sadece çoğunluğun hemen iktidara gelmesi hakkını sağlamıştır.

Her iki tarafın destekçileri, Ulusal Birlik Hükümetini; ülkenin politik ve ekonomik istikrarı, dış yatırımların gelmesi ve siyah ve beyaz aşırıları tarafından uygulanan şiddetin önlenmesi için en ümit verici

çözüm olarak görmüşlerdir. Koalisyon hükümetine yöneltilen tek eleştiri en büyük iki partinin yönetimde işbirliğine gitmesiydi ki, bu durum diğer küçük partilerin manevra ve politik faaliyetlerini kısıtlayabilirdi.

1994 yılına gelindiğinde, çözüm bekleyen çok sayıda problemin bulunduğu görülmüştür. Bunlardan en önemlisi yeni Anayasanın temel prensiplerinin politik partilerce uzlaşa içinde kabul edilmesidir. Diğer önemli problemler ise geçici hükümeti kuracak olan partilerin güvenlik güçleri üzerindeki kontrolünü sağlamak ve Afrika Ulusal Kongresi ile Pan-Afrikanist Kongrenin paramiliter unsurlarını yeni ulusal orduya entegrasyonunu sağlamaktır.

Ayrıca, Afrika Ulusal Kongresi ve Inkatha, Natal ve KwaZulu'da 10 binden fazla insanın son 10 yılda etnik ve politik sebeplerle ölmesine neden olan sivil savaşın sorunlarını çözmek zorundaydı. Zulu halkının çoğunluğu Afrika Ulusal Kongresini ve Inkatha'yı destekleme konusunda ikiye ayrılmıştı. Bu sorunlarında çözülmesi gerekiyordu.

Geçici Anayasa, 22 Aralık 1993 tarihinde onaylanmış olup, bu Anayasa, Meclisinin hazırlayacağı yeni anayasal metin yürürlüğe girinceye kadar, yani beş yıllığına (1999 yılına kadar) uygulanacaktır. Hazırlanacak olan nihai Anayasa genel oya dayanan çok partili demokrasi, ırk ayrımını reddi, birey hakları ve güçler ayrımı gibi ilkeleri kapsayacaktır. Bu ilkeler, geçici Anayasada yer alan prensiplere de uygundur.

Güney Afrika'nın 11 tane resmi dili bulunmaktadır. Bunların dokuzu Bantu dilleridir ve bütün Güney Afrika'luların ilk dilleri olarak seçilmiştir. Önceden resmi dil olan Afrikaan ve İngilizce'de önemli diller olarak kalmaktadır.

Güney Afrika'nın nüfusunun yaklaşık 5-6 milyonluk bölümü HIV'den etkilenmiştir. 15-49 yaş arasındaki halkın %20'si AIDS taşımaktadır. 2000 yılında yetişkin ölümlerinin % 40'ı ve toplam ölümlerin % 25'i AIDS'dendir. Swaizaland'da neredeyse halkın % 40'ı HIV virüsü taşımaktadır. Önleme programları uygulanmasına rağmen ulusal yönetim başarılı bir uygulama yapamamış, sadece önleme programlarına aktarılan kaynakların artırılmasına karar verilmiştir.

İkinci Bölüm

Yönetim Sistemini Belirleyen Faktörler

1994 yılının Nisan ayında 19 milyondan fazla Güney Afrikalı, birçoğu ilk defa olmak üzere kayıtlı oyların %91'i oranında sandığa giderek oy kullanmış, Güney Afrika'nın ilk demokratik hükümetini seçmiştir. Nelson Mandela başkanlığındaki Afrika Ulusal Kongresi, hükümeti kurarak ırk ayrımının tarihe gömüldüğüne işaret etmiş, Güney Afrika'yı dünya ülkeleri karşısında parya statüsünden kurtararak, saygı duyulacak bir seviyeye yükseltmiştir.. Dönüşüm, önceki dramatik durum kadar hızlı olmuştur. Sadece beş yıl önce, 1989 yılında, ırk ayrımını devam ettirmek isteyen ve seçmenlerin 1/8'ini oluşturan beyazlar, karışık ırk olarak adlandırılan renkliler ve Asya toplulukları seçimi kazanarak yönetimlerini devam ettirmişlerdi. Bu zamana kadar Afrikalıların oluşturduğu çoğunluğun derilerinin renkleri nedeniyle tam vatandaşlık haklarını kullanmaları engelleniyordu. Afrika Ulusal Kongresi, 1960 yılından beri illegal bir organizasyon olarak tanımlanırken, Nelson Mandela da 1989 'da, 26 yıllık hapis cezasını çekmek üzere hapsedilmişti.

Güney Afrika'nın ırk ayrımı ideolojisini ve ırk ayrımı uygulamalarını geniş ölçüde yıktığı 1989-1994 yılları, baş döndürücü gelişmelerin yaşandığı yıllardır. Bu yıllar arasında Doğu Avrupa'da komünizmin yıkılmasına paralel olarak yaşanan gelişmeler de birçok kimse tarafından tahmin bile edilememişti.

İrk ayrımının resmen reddedilmesi irksal ayrımın sonunun geldiği anlamına gelmemektedir. Seçmenler, 1994 yılında ırk ayrımının (apartheid) sona erdiğini oylarken bile seçim sandıklarında oylarını irksal ve etnik kökenlerine göre sıraya girerek vermişlerdir. Buthelezi'nin İnkatha Özgürlük Parti'sinin çoğunluğu elde ettiği KwaZulu-Natal haricinde Afrikalı seçmenler Afrika Ulusal Kongresini desteklemiş, Afrikaner ve İngilizce konuşanlar da dahil beyazların çoğu Afrika Ulusal Kongresi'ne ve Apartheid'i sona erdirmek için parlamentoda mücadele veren İlerlemeci Federal Partiye oy vermeyerek F.W. de Clerk'in başında olduğu Ulusal Partiye iktidar yolunu açmak istemişlerdir. Batı Cape Eyaletinde çoğunlukta olan renkliler de kendi çıkarlarını düşünerek, Ulusal Partiye oy vermişlerdir.

İrk ayrımının reddedilmesi, 1980'lerden buyana Güney Afrika toplumunu çileden çıkararak ekonomik ve sosyal problemlerin sona ermesi anlamına da gelmiyordu. Irka dayalı ayrımcılık politikası, XX. yüzyılın başından beri birbirini izleyen hükümetler tarafından güçlendirilmiş, bu politikalar; Afrikalı çoğunluğun Güney Afrika topraklarının en verimsiz %13 lük bölümünün sahibi olabilmeleri ile sonuçlanmıştır. Sürdürülebilir bir tarımsal kalkınma sağlayamayan Afrikalılar, kentlere doğru göçmeye başlamışlar, göçler sonucu insanlar gecekondu sığınağına sıkışmış, gecekonduya yaşayan insanların neredeyse yarısı formal sektörde

iş sahibi olamamışlardır. Sonuçta yaygın fakirlik, kötü yaşam koşulları ve artan suç oranı ortaya çıkmıştır. Öyle ki 1992'den buyana, Güney Afrika'da kişi başına düşen suç oranı diğer bütün ülkeleri geçmiştir. Hükümet konunun ciddiyetini kabul etmektedir, fakat fakirlik nedeniyle kişi ve mülke karşı işlenen suçların sona ermesini sağlayamamaktadır.

Bir çok Güney Afrikalı iş sahibi olsa bile, beyazlarla aynı ücreti alamamaktadır. Mandela Yönetimi; geçmişteki ayrımın yarattığı kötü sonuçları telafi etmek istediklerini, ancak kamu sektöründe ücretlerinin eşitlenmesine imkanlarının yetmediğini söylemiştir. Bu çerçevede Güney Afrika yönetimini bekleyen en önemli sorun kendisini destekleyen Güney Afrika halkının ekonomik beklentileriyle ekonomik gerçekleri dengeleyebilmektir.

Tarihi 1994 seçiminden sonra Mandela'nın kişisel karizması ve Güney Afrika'da sadece siyahlar arasında değil beyazlar arasında da edindiği saygınlık politik istikrarı sağlamıştır.

Güney Afrika'nın güncel sorunlarının kökeni tarihi derinliklere doğru uzanmaktadır. Güney Afrika'da insan yerleşimleri binlerce yıl öncesine kadar uzanmasına rağmen, ırksal çatışmalar Hollandalıların 1612 yılında Ümit Burnuna varmasıyla başlamıştır. İlk 150 yılda Hollanda Şirketi yürüttüğü ticari faaliyetleriyle koloni toplumunu oluşturmuştur. Şirket, Güney Afrika'da Avrupalıların yayılmasıyla ilgilenmemiş, geçen gemilerin su, yiyecek ve diğer ihtiyaçlarını karşılamakla yetinmiştir. Yerel Khoisan halkı şirketin gemilere sattığı malları şirketin koyduğu şartlara göre sağlamayı reddedince, Avrupalılar silaha sarılmışlar ve yerel halkı iç bölgelere doğru itmişlerdir. Bundan sonra şirket gemilere satacağı malları Avrupalı çiftçilerden almış, çiftçiler de gerekli üretimi yapabilmek için iç bölgelerden getirdikleri köleleri çalıştırmıştır. Boerler olarak bilinen Avrupalı çiftçiler monopolist ticaretten ve firmanın belirlediği şartlardan kurtulmak için içerilere doğru kaçınca, şirket daha fazla yayılmayı önlemek için Avrupalıların Ümit Burnuna gelmesini önlemiş, köle kullanımını arttırmıştır. Böylece, Cape'teki Hollandalı, Fransız ve Almanlardan oluşan beyaz toplulukla sömürgeci metropolitan yöneticiler arasında beliren düşmanlık, XVIII. yüzyıl boyunca sürmüştür. XIX. yüzyılın başında Cape'in İngilizlerin eline geçmesiyle, yerliler ve metropolitan yöneticiler arasındaki ayrım iyice belirginleşmiş, beyazlarla ve siyahlarla arasındaki ırkçı ayrım da keskinleşmiştir.

İngilizler, Cape'i Napoleon'un eline geçmemesi için işgal etmişler ve böylece Asya'ya ulaşan deniz yollarını da güvenceye almışlardır. Onlar da Hollanda Şirketi gibi yerleşimlerini genişletmekle ilgilenmemişler, sadece beyaz çiftçilerin köle ihtiyaçlarını karşılamışlar, gemilere mal satmayı sürdürmüşler ve siyah işçilerine kötü davranan beyaz çiftçilere karışmamışlardır. Daha sonra İngilizler tüm dominyonlarındaki gelişmelere paralel olarak köleliği kaldırmışlar, Güney Afrika'nın hukuk sistemini oluşturmuşlardır.

XIX. yüzyılın sonlarına doğru gümüş ve altın madenlerinin bulunması, Güney Afrika'nın ekonomik ve politik yapısını dramatik olarak değiştirmiştir. Madencilik gelişmesi; İngilizler, Boerler, beyaz ve siyahlar ve zengin ile fakirler arasındaki ayrımı iyice güçlendirmiş, altının bulunduğu yerlerde beyaz nüfusun sekiz kat artmasına ve buralara çalışmak üzere daha çok siyahların gelmesine neden olmuştur. Ancak, oluşan refahın adaletli olarak paylaşımı sağlanamamıştır. Azami karın elde edilebilmesi için altın ve gümüş madenlerinde çok güç şartlar altında ve düşük ücretle insanlar çalıştırılmıştır. Afrikalı işçilerin ücretleri konusunda pazarlık yapmalarını sınırlamak ve onları ağır şartlarda çalışmaya mecbur edebilmek için İngilizler, Güney Afrika'daki bağımsız devletleri ve toprakları 1870-1880 yılları arasında ele geçirmiştir. Madenlerde daha önce kendi belirledikleri şartlara göre çalışan maden işçileri, bu işgalden sonra işverenin belirlediği şartlara göre çalışmaya başlamışlardır. Yeni kurulan endüstriyel kentlere gelen Afrikalı işçiler, şaşkınlık verici bir şekilde ayrımcı yasalara ve uygulamalara tabi tutulmuşlardır. Bütün bu uygulamalar işçi kesiminin düşük ücretle çalışmaya razı olması ve örgütlenmemesi için yapılmıştır.

Güney Afrika Birliği, Britanya İmparatorluğu içinde kendini yöneten bir devlet olarak 31.5.1910 tarihinde kurulmuştur. Yeni kurulan devlet, politika ve mülkiyet hakları yönünden siyahların aleyhine beyazlara üstünlük sağlıyordu. Cape ve Natal Eyaletlerindeki az sayıdaki Afrikalı hariç, Afrikalılar oy kullanma hakkından mahrum bırakılıyordu. Maden ve Çalışma Yasasına göre sadece beyazlar maden endüstrisindeki kalifiye işlerde çalışabiliyordu. 1913 yılında çıkan Anavatan Yasasına göre de Güney Afrikalılar ülkede kendilerine ayrılan toprak olan %7.5'lük alan hariç, diğer yerlerde toprak sahibi olamıyordu. Bu miktar 1930 yılında %13'e çıkarılmıştır. Bu yasa, Güney Afrikalıları, kendilerinin olmayan

topraklarda iş aramaya itiyor, çok ağır şartlar altında çalışmaya zorluyor, oy veremedikleri için yasayı değiştirme imkanından da yoksun bırakıyordu.

Güney Afrika Birliğinin kurulmasından sonra iki milliyetçi hareket belirmiştir. Bunlardan birisi fakirlikten ve savaşta yaşadıklarından dolayı sıkıntı çeken Ulusal Parti etrafında oluşan Afrika Milliyetçi Hareketi, diğeri 1912'de kurulan ve Afrika Ulusal Kongresi tarafından yönlendirilen ve siyah Güney Afrikalılara karşı yapılan sayısız haksızlıklara hitap eden Siyah Milliyetçi Hareketidir.

Afrika milliyetçileri, mücadele için kendi kültürel organizasyonlarını ve gizli gruplarını kurmuşlardır. Gizli grupları vasıtasıyla Güney Afrika'nın, İngiliz İşadamları ve Afrikalı işçilerden ziyade Afrikanerlerin çıkarına yönetilmesi gerektiğini savunmuşlardır. 1920-1930 yılları arasında ve 1940'larda Afrikaner Milliyetçi Hareketi, yerli siyahların iş bulmak için yaptıkları yarışın, İngilizce konuşan sermayedarlara duyulan antipatinin, geçmişte yaşanan acıların ve II. Dünya Savaşının etkisiyle (özellikle yaşanan hızlı kentleşme) halk arasında yayılmıştır. 1948 yılında beyaz oyların % 60'ını oluşturan Afrikanerlerin desteğiyle, kendi ırkçı platformunda Ulusal Parti seçimi kazanmıştır. Ulusal Parti bundan sonra, Güney Afrika hükümet politikalarını genelde beyazların özelde Afrikanerlerin lehine oluşturmuştur. Dahası Ulusal Parti Afrikalıları, Asyalıları veya renklileri vatandaş ve politik sürecin bir parçası olarak da görmemiştir.

Siyah milliyetçilerin hareketi böyle bir başarı elde edememiştir. Birçok siyah oy veremediği için etkili bir siyasal organizasyon kurulamamıştı. Bunun yerine, İngiliz Hükümetine yasa önünde eşitliğin sağlanması istemiyle delege göndermişler, başvurmuşlar, gerektiğinde ısrar etmişlerdir. İngilizler de bu istekleri, Güney Afrika'nın kendi kendini yöneten bir ülke olduğu, bunun için isteklerin yerel beyaz yönetime iletilmesi şeklinde cevaplandırmışlardır. Afrikalılar, Asyalılar ve Renkliler ortak sıkıntılar yaşasalar da amaçta ve organizasyonda birleşememişlerdir. Yaşamlarının her aşamasında fiziki olarak ve uygulamada yasal olarak ayrılmışlar, bu yüzden kendi çıkarlarına göre ayrı organizasyonlarını kurmuşlardır. Bu organizasyonların liderleri de devlete karşı durmak yerine devletle uzlaşma yolunu seçmişlerdir.

Sertleşen ırkçı ayrıma rağmen siyah politik hareketlerin hiç biri geniş halk yığınlarını bir araya getirememiştir. Afrika Ulusal Kongresinin 1948 yılında sekiz milyon olan nüfustan aldığı destek birkaç bini geçmiyordu. Apartheidin yürürlüğe konulmasıyla Ulusal Parti ırk ayrımını sistematikleştirdi ve beyaz üstünlüğünü devlet politikası haline getirdi. Bu süreçte her bir bireyin oturacağı alan görünüşüne göre beyaz, Afrikalı, Renkli ve Asyalı olarak onaya tabi tutuldu. Güney Afrika beyaz adamın ülkesi olarak ilan edilmiş, öteki ırklara ait olan gruplar hiçbir şekilde politik hak elde edememiştir. Eğitim, kişinin gelecekte toplum içinde elde edeceği role göre sağlanıyordu.

Bu bağlamda Apartheidin önder ideologlarından, 1966 yılına kadar başbakan olan Hendric F. Verwoerd "eğer Afrikalılar eşit politik haklar altında yaşayacaklarına inanıyorlarsa çok büyük yanlış yapıyorlar" demiştir. Daha sonra bir suikasta kurban giden Verwoerd; Güney Afrika'yı kastederek, Avrupa toplumu içinde Afrikalıların işçi seviyesinin daha üstünde yerleri bulunmadığını da ileri sürmüştür.

Siyah çoğunluğu kalifiye olmayan işlerden başka işte çalıştırmamanın ve bu çoğunluğa politikada yer vermemenin bir direnişi ortaya çıkaracağını düşünen Ulusal Parti, güçlü bir polis örgütlenmesi yaratmak istemiştir. Bu dönemde yönetim bir kişinin kamu toplantısına katılmasını engelleyebilmekte, bir organizasyona katılmasını yasaklayabilmekte, ev hapsine tabi tutabilmektedir.

Ülkede yürürlüğe konulan en sert güvenlik yasası, Komünizmin Bastırılması Kanunudur. 1950 yılında kabul edilen bu yasa, oldukça geniş ve belirsiz komünizm tanımları içermektedir. Örneğin, "Güney Afrika Birliği içinde politik, endüstriyel, sosyal ve ekonomik değişiklik amacıyla huzursuzluğu ve karışıklığı desteklemek", "Avrupalılar ve Avrupalı olmayanlar arasında düşmanlık duygularını teşvik etmek" komünizm tanımları içine girmektedir. Bu yasa polise, apartheidin karşıtı olan her kişiyi yasa dışı Komünist Partinin destekçisi olarak fişleme imkanı vermiştir.

Siyahlar, apartheide uygulamalarına karşı 1950'den itibaren seslerini yükseltmeye başlamışlardır. Nelson Mandela ve Oliver Tambo önderliğindeki Afrika Ulusal Kongresi; halk arasında desteğini arttırmaya çalışmış ve halkı Komünizmin Bastırılması Yasasına toplu olarak uymaya davet etmiştir.

1955'de Afrika Ulusal Kongresi, diğer beyaz, renkli ve yerli organizasyonlarla ortaklaşa hareket ederek, apartheida karşı olduklarını gösteren bir özgürlük şartının hazırlanmasını sağlamıştır. Hazırlanan şarta göre

Güney Afrika, ırk ayrımına bakılmaksızın sınırları içinde yaşayan halklara aittir. Hiçbir grup diğerinden daha fazla imtiyaza sahip olmayacak ve yasa önünde herkesin eşitliği sağlanacaktır. Şart, aynı zamanda Güney Afrika'daki refahın herkes tarafından eşit paylaşılmasını da önermektedir.

Ulusal Parti, kendi politikalarına karşı olanlarla çok sert bir biçimde mücadele etmiştir. On binlerce kişi boykot ve gösteriye katıldıkları için, yüz binlerce kişi de yasalara karşı kabahat işledikleri için tutuklanmıştır. Özgürlük şartını hazırlayanlar yakalanmış ve yaklaşık beş yıl süren yargılamada vatana ihanetle suçlanmışlardır. Baskı sertleştikçe muhalefet büyümüştür. 1960 yılında Johannesburg'da Geçiş Kanununu protesto eden kalabalığa polis ateş etmiş ve 67 kişiyi öldürmüştür. Bu olay, Dünya çapında kınanmıştır. Bu arada Hükümet, Afrika Ulusal Kongresini, Pan-Afrikanist Kongreyi ve apartheida karşı olan diğer organizasyonları yasaklamış, ülkeyi Commonwealth'den çekmiş, sadece beyazlar arasında yapılan referandum sonucunda da Güney Afrika Cumhuriyetini ilan etmiştir.

1960'lı yıllarda ayrımcı politikalar ve polisin şiddet uygulamaları Dünya ölçeğinde eleştirilse de apartheidin uygulanmasına ve iç muhalefetin bastırılmasına devam edilmiştir. Binlerce Afrikalı, Renkli ve Asyalı, beyazların alanlarından öteki ırklar için ayrılmış alanlara gönderilmek üzere çıkarılmıştır. Bu alanların bazıları siyahların anavatanları olarak adlandırılmış ve aralarında fiziki bağ olmamasına rağmen bağımsızlık için hazırlanmıştır. Örneğin Bophuthatswana'da 19 tane birbiriyle bağı olmayan toprak birimi oluşturulmuştur.

Bu şekilde bağımsızlığını ilan eden dört anavatanın hiçbirisi diğer ülkeler tarafından resmen tanınmamıştır. Afrika Ulusal Kongresi ve Pan-Afrikanist Kongrenin Güney Afrika'da açık faaliyet göstermesinin yasaklanması üzerine bu kongreler apartheida karşı yürüttükleri mücadeleyi şiddete dönüştürmüş, önemli ekonomik alanlarla polis istasyonları gibi stratejik alanları bombalamaya başlamışlar, daha sonra yönetimde görevli müdür ve yöneticileri işbirlikçi kabul ederek, çok sayıda suikast gerçekleştirmişlerdir.

Verwoerd hükümeti iç muhalefeti ezmiştir. Afrika Ulusal Kongresi ve Pan Afrikanist Kongrenin liderleri takip edilerek yakalanmış, vatan hainliği ile suçlanmışlardır. Nelson Mandela 1964 yılında ömürboyu hapse mahkum edilmiş, Oliver Tambo ülkeyi terk ederek Afrika Ulusal Kongresinin çalışmalarını yurt dışında sürdürmüştür.

1973 yılında Dünyadan gelen tepkiler artmış, Birleşmiş Milletler apartheidi insanlığa karşı işlenen bir suç olarak kabul etmiştir. 1980'de yapılan nüfus sayımında da beyazların oransal olarak Güney Afrika nüfusu içinde azaldığı görülmüştür. XX. yüzyılın başında % 20'den fazla olan beyaz nüfus, zamanla %16'ya düşmüştür. Yani, demografik göstergeler de Güney Afrika'nın beyaz adamın ülkesi olduğu iddiasını yalanlamıştır. 1980'lerin başında bu durumun farkına varan Ulusal Parti, apartheid uygulamalarında küçük değişiklikler yapmıştır.

Gerçekleştirilen anayasal değişiklikle, beyazlar, renkliler ve Asyalılar için ırksal ayrıma dayalı parlamentolar oluşturulurken, siyahlar yine vatandaşlık hakkından yoksun bırakılmışlardır. Ulusal Partinin başında bulunan Botha, bu değişiklikle Ulusal Partinin Asyalılar ve Renkliler arasındaki desteğinin artacağını düşünmüştür. 1984 yılından sonra uygulanmaya başlanan yeni Anayasa, apartheida karşı muhalefeti ateşlemiş ve bu Anayasa, çağdışı olduğu gerekçesiyle Güney Afrika içinde ve dışında suçlanmıştır. Muhalifler çoğunluk olan siyahların dışlanmasının apartheidi güçlendirdiğini ileri sürmüşlerdir. Güney Afrika içinde apartheida karşı yapılan protestolar önceki seviyesinin çok ilerisine gitmiştir. Birçok siyah kasabasında polis karakolları, diğer hükümet binaları, yönetimle işbirliği içinde kabul edilen siyah polislerin ve kent meclis üyelerinin evleri tahrip edilmiştir.

Bu aşamadan sonra yasallığı kabul edilen siyah sendikası, düzenlediği protestolar ve yaptığı ekonomik ve politik eleştirilerle muhalefet önderliği rolünü üstlenmiştir. 1987 yılında grevler nedeniyle kaybedilen iş günü sayısı 5.8 milyona ulaşmıştır. Afrika Ulusal Kongresi ve Pan-Afrikanist Kongresinin silahlı üyeleri ülke içine sızarak kent terörü kampanyası yürütmüşlerdir.

Sivil savaşın eşğine gelen Güney Afrika bir dizi olağanüstü hal durumu uygulamış, apartheid karşıtlarına karşı geniş güvenlik önlemleri almıştır. Baskıcı rejim kısa dönemde devlet kontrolünü arttırsa da uzun dönemde geri tepmiştir. Polis baskısı ve sert tutum, Güney Afrika'nın Dünya politikasında yalnız bırakılmasını sağlamıştır. Dünya basınındaki manşetler ve politikacıların yaptığı apartheid karşıtı

suçlamalar; Güney Afrika için dayanılmayacak kadar yaygın bir kınama kampanyasına dönüşmüştür. Yabancı yatırımcılar çekilmeye başlamış, uluslararası bankalar verdikleri kredileri geri istemiş, Güney Afrika parası değer yitirmiş, altın fiyatları yarıya düşmüş, ekonomik üretim azalmış, enflasyon kronik hale gelmiştir.

1989 yılında yaşanan şok Botha'nın istifasını hızlandırmış, daha önceden apartheidın güçlü savunucusu olan fakat 1980'lerin sonunda Ulusal Parti içindeki ılımlı grubun başına geçen F.W.de Klerk yönetimi üstlenmiştir. F.W.de Klerk, apartheidı kendinden önce hiçbir politikacının yapamadığı kadar hızlı bir şekilde reforme etmiş, Şubat 1990'da 27 yıldır hapsede olan Nelson Mandela'yı serbest bırakmış, Afrika Ulusal Kongresi, Pan-Afrikanist Kongresi ve diğer illegal olarak kabul edilen organizasyonlar üzerindeki yasakları kaldırmıştır.

Güney Afrika dışından gelen taleplere uygun olarak de Klerk 1990 ve 1991 yılında da apartheid yasalarını ilga etmiştir. Böylece, apartheid uygulamalarını güçlendiren Farklı Faydalanma Alanlarının Korunması Yasası, kent alanlarında siyahların toprak sahibi olmalarını önleyen Anavatan Toprakları Yasası, insanları ırklarına göre ayıran Grup Alanı Yasası, her Güney Afrikalının ayrı bir ırka tabi olduğunu kayıt altına alan Halkın Kaydı Yasası yürürlükten kaldırmıştır. Değişiklikler o kadar hızlı gerçekleşmiştir ki, Klerk'in attığı adımların doğruluğu tartışılmaya başlanmış, değişime direnen sağcı apartheid yanlıları, bu konudaki eleştirilerini giderek arttırmışlardır. Apartheidı eleştirenler ise yapılan değişiklikler yetersiz bulmuşlardır. Çünkü onlar apartheidın reforme edilmesini değil tamamıyla kaldırılmasını istemektedirler. Gerçekten siyah Afrikalıların Güney Afrikalı olduğu kabul edilirse, de Klerk için asıl sorun, kendisinin ve destekçilerinin Güney Afrika toplumu içinde eşit hakları elde edebilecek olup olmamalarıydı. Bunun cevabı tabi ki hayır olacaktı.

1991 yılında, Hükümetle Afrikalı grupların temsilcileri arasında apartheid kaldırıldığı zaman nasıl bir demokrasinin kabul edileceği konusu görüşülmeye başlanmıştır. Bu toplantılar Demokratik Güney Afrika Konvansiyonu olarak adlandırılmıştır. Görüşmeler kolay olmamıştır. Çünkü, her grup geçmişteki farklı konuları masaya yatırmaya başlamıştır. Afrika Ulusal Kongresi lideri Nelson Mandela'nın endüstrinin millileştirilerek apartheid kurbanlarına tazminat olarak dağıtılmasını öne sürmesi de beyaz işadamları arasında korku salmıştır. Fakat ilerleyen yıllarda komünizmin Doğu Avrupa'da çöküşü ve Afrika'da da popülaritesini yitirmesiyle, kamulaştırma çok istenen bir seçenek olmaktan çıkmıştır. Bu doğrultuda Güney Afrika Komünist Partisi lideri Joe Slovo, hemen işçi devletini kurmaktansa devletle görüşmelerin sürmesinin daha doğru olacağını ileri sürmüştür. Bu arada Güney Afrika Komünist Partisinin karizmatik Genel Sekreteri Chris Hani'ye 1993 yılında beyazların kurduğu Afrika Direniş Örgütü tarafından bir suikast yapılmış, ırk ayrımı ve fakirlik konularında radikal çözümlerden yana olan Winnie Mandela'nın ise Nelson Mandela'dan ayrıldıktan sonra popülaritesi azalmıştır. Aynı dönemde Afrika'nın Afrikalılara ait olduğunu ve beyazların ancak misafir olabileceğini söyleyen ve "bir göçmene bir kurşun" sloganını yaygınlaştıran Pan-Afrikanist Kongresi de popülaritesini bir ölçüde kaybetmiştir.

Demokratik Güney Afrika Konvansiyonunun çalışmaları bir geçiş Anayasasının uygulamaya konulması sonucunu vermiştir. Bu Anayasaya göre, Güney Afrika bölgesel meclisli federal sisteme sahip olacak, ırksal köken gözetilmeden herkese eşit oy hakkı sağlanacak, iki meclisli bir Parlamento kurulacak, ancak yasama ve yürütme erkleri Devlet Başkanının kontrolüne verilecektir. Müzakerelere katılanlar, 1994'de seçilen hükümetin beş yıl süreyle görev yapmasını ve bu hükümetin 1999'dan sonra uygulanacak Anayasayı hazırlamasını kararlaştırmışlardır.

1994 seçimlerinde hiçbir parti aradığını bulamadı. Afrika Ulusal Kongresi oyların % 62.6'sını aldı. Fakat bu oran geçici Anayasayı tek başına değiştirmeye yetmiyordu. Bu yüzden daimi Anayasayı hazırlamak için diğer partilerle görüşmesi gerekiyordu.

Bu seçimlerde Ulusal Parti oyların % 20.4'ünü almış, Buthelezi'nin Inkatha Özgürlük Partisi de %10.5 oy oranıyla KwaZulu-Natal Eyaletinde üstünlüğü ele geçirmişti. Beyazların partisi olan Özgürlük Cephesinin oy oranı % 2.2, sadece siyalara hitap eden Pan-Afrikanist Kongresi'nin oy oranı ise % 1.2 oy idi. Seçimler sonunda Nelson Mandela, Ulusal Meclis tarafından oybirliği ile Başkan seçilirken, Thabo Mbeki ve de Klerk de başkan yardımcısı olmuşlardı. Böylece Güney Afrika, ırkçı polis devletinden demokratik cumhuriyete barışçı bir politik geçiş sağlamıştı.

İçerik tamamlandıktan sonra Mayıs 1996'da Anayasa Mahkemesi yeni nihai Anayasayı beş yıllık geçiş dönemini takiben uygulanmak üzere onaylamış ve bu sonuç, Ulusal Partili Başkan Yardımcısı de Klerk'in Haziran 1996'da ofisini terk etmesine neden olmuştur. Ülkede apartheid sonrası ilk nüfus sayımı Ekim 1996'da yapılmış, Hükümet; sağlık ve eğitim gibi sosyal hizmet alanlarında önemli atılımlar gerçekleştirmiş, fakat yıllarca sürüncemede bırakılan bu hizmetlere yönelik talep tam karşılanamamıştır. Taşıma, su, elektrik ve eğitim hizmetlerinin üretiminde önemli başarılar elde edilse de bu hizmetlerin sunumundaki yetersizlik yeni yönetime güveni azaltmıştır.

Güney Afrika çok zengin bir etnik geçmişe sahiptir. Apartheid döneminde yönetim etnik kökeni politik ve ırkçı amaçları için kullanınca, bu zenginlik patlamaya hazır hale gelmiştir. Beyazların Güney Afrika'da bulunmaları son yüzyıllarda sürdürülen mücadelelerin sonucudur. Bundan dolayı beyazların yönetiminde hükümet memurları katı etnik ayrımlar ve kabile ayrımı yaparak her bir siyah Afrikalıya bir kabile etiketi vermiştir.

Apartheid doktrinleri her siyah toplumun gelecekte bir ulus olacağını tahmin ederek, etnik kimliğe göre dil alanları oluşturmuş ve yerleşim alanlarını ayırmıştır. 1960'lı yıllarda bu topraklar kendi kendini yöneten alanlar olmuş, 1970 ve 1980'lerde de siyah ırkın anavatanlarından dördü (Transkei, Bophuthatswana, Venda, ve Ciskei) sözde bağımsızlıklarını kazanmışlardır. Bağımsız anavatanlar Güney Afrika'dan ayrı birer devlet olarak hiçbir zaman görülmemişlerse de buralarda yaşayan halklar resmi olarak Güney Afrika vatandaşı olarak da kabul edilmemişlerdir.

Apartheid politikaları, Hükümete siyahları kentlerden atma yetkisini vererek, kent dışlarında legal ve illegal olarak oluşan gecekondu mahallelerinin etnik karakterlerini korumalarını sağlamıştır. Bu mahallelerinin belli bir kabile tanımı bulunmaktadır. Kasabalılar genellikle bu etiketleri dikkate almamaktadırlar ama, yönetimin ırkçı politikasını minimize etmek için reaksiyon göstermektedirler.

Apartheid döneminde kabile tanımı küçültücü bir çağrışımla kullanılmıştır. Teknik olarak XX. yüzyılda Güney Afrika'da kabile kalmamıştır. Antropolojide kabile aynı kültürü (davranış, inanç, aynı saha, ortak ata) paylaşan bir grup insan olarak tanımlanmaktadır. Fakat Güney Afrika'nın siyahlarının hiçbiri ortak ata topraklarını kullanmamaktadırlar. Çoğu yaşanan savaşlarla kendi bölgelerinden uzaklaştırılmış, yeni toprak arayışına girenler kendi bölgelerini terk etmiş, bir kısmı da hükümet politikalarıyla topraklarından olmuştur.

1993-94 yıllarında ülke apartheid döneminden çıkınca, Güney Afrikalılar etnik miraslarını yeniden talep etmişlerdir. Geçici Anayasa etnik kökeni vurgulayarak 11 Afrika dilini (İngilizce ve Afrikaanların dili dahil) ülkenin resmi dili olarak kabul etmektedir. Bu dilleri konuşan insanları aynı etnik grup içinde toplamak mümkündür. Çünkü bu diller ve akraba dialektler Güney Afrika halklarının ilk ana dilleridir ve buna göre etnik kimlik kazanmaktadır. Afrikaanlar ve İngilizce hariç diğer Güney Afrika dillerinin dokuzu Bantu dilidir ve Bantu dili de Niger-Kongo Dil ailesinin bir koludur.

Üçüncü Bölüm

Anayasal Yapı

I. DEVLETİN KURULUŞU, NİTELİKLERİ VE TOPRAK BİRİMLERİ

Güney Afrika Cumhuriyetinin geçici Anayasası 1993 yılında onaylanmış olup, resmen 1994'ün Nisan ayında yürürlüğe girmiştir. Anayasanın Parlamentoda kabul süreci ise 4 Şubat 1997 tarihinde tamamlanmıştır.

1997 Anayasasına göre; Güney Afrika'nın resmi adı Güney Afrika Cumhuriyeti olup, idari Başkent Pretoria., Yasama Başkenti Cape Town ve Yargısal Başkent Bloemfontein'dir. Güney Afrika Cumhuriyeti bağımsız demokratik devlettir. Dokuz eyaletten oluşan devlet, federal sistemi esas almıştır.

Cumhuriyet; insan hak ve özgürlüklerine ve eşitliğe saygılı, ırk ve cinsiyet ayrımına dayanmayan, anayasanın ve yasaların üstünlüğüne değer veren bir devlettir. Genel oy, düzenli seçim ve çok partili demokrasi esastır. Bütün Güney Afrika vatandaşları eşit olarak haklardan faydalanır ve sorumluluklarını yerine getirir.

Yasa önünde herkes eşittir ve yasaların koruması altındadır. Devlet doğrudan veya dolaylı olarak hiç kimseyi ırk, cinsiyet, evlilik durumu, gebelik, etnik veya sosyal orijin, renk, yaş, sakatlık, din, vicdan, inanç, kültür, dil ve doğum sebebiyle ayıramaz. Yargılamasız kimse tutuklanamaz, işkence yapılamaz, insanca olmayan bir ceza ile cezalandırılmaz, özel hayatın gizliliği esastır. Herkesin vicdan, ifade, toplanma, politika, seyahat ve yerleşme, sendika kurma ve katılma, sağlıklı bir çevrede yaşama, mülkiyet hakkı vardır. Gerekirse konut, barınma, sosyal güvenlik yardımı, sağlık, yiyecek ve su hakkı vardır. Çocuk hakları güvence altındadır. Resmi dilde eğitim kişinin tercihidir.

Yönetim sistemi ulusal düzey, eyaletler ve yerel yönetim düzeylerinde kurulur. Bunların her biri ayrı düzeyler olmakla birlikte birbirleriyle bağlantılıdır. Yönetimin her düzeyi ve her organında barış, ulusal birlik ve cumhuriyetin bölünmezliği korunacaktır.

II. ANAYASAL KURUMLAR

1.Devlet Başkanı ve Yürütme Erki:

Güney Afrika Cumhuriyetinin başı Devlet Başkanındır. Devlet Başkanı, Ulusal Meclisçe kendi üyeleri arasından seçilir. İki dönemden fazla hiç kimse devlet başkanlığı yapamaz. Devlet başkanı ancak güvensizlik oyuyla veya suçlama yoluyla düşürülebilir.

Ulusal mecliste minimum 80 sandalye kazanan (oyların %20'si) herhangi bir parti, başkan yardımcısı adayı göstermeye hak kazanır. Eğer hiçbir parti 80 sandalye kazanamaz ise, en çok sandalye kazanan iki parti, parlamento üyeleri arasından birer başkan yardımcısı görevlendirirler.

Öte yandan Devlet Başkanı, kabinenin diğer üyeleri ile birlikte yürütme erkini de kullanmaktadır. Kabinede en fazla 27 bakan bulunmakta ve Ulusal mecliste 20 sandalye (oyların %5'i) kazanan her parti oyu oranında bakanlık almaya hak kazanmaktadır. Güney Afrika'da Kabine kararları oluşturulan konsensüs sonucunda alınmaktadır.

2.Yasama:

Yasama gücü, Ulusal Meclis ve Eyaletler Ulusal Konseyi tarafından kullanılır. Kongre yasaların yapılmasından sorumludur. Ulusal Meclis, genel ve nispi temsil sistemine göre seçilen ve sayıları 350-400 arasında değişen üyeye sahiptir. Halen Ulusal Mecliste 400 üye vardır. Ulusal Meclis ve Eyaletler Ulusal Konseyi, çift oy pusulası sistemiyle ayrı ayrı seçilir.

Her eyalet yasama meclisi 90 üyeli Eyaletler Ulusal Konseyine altı daimi delege seçmekte ve dört özel delegeyi (dönüşümlü) aday göstermektedir. Böylece her eyaletin Konseyde 10 üyesi bulunmaktadır. Eyaletler Ulusal Konseyi, ikinci meclis olarak eyaletlerin isteklerinin dile getirilmesi görevini üstlenmiş olup, Senatonun yerini almıştır. Parlamento kararları genelde basit çoğunlukla alınır. Anayasa değişikliklerinde ise 2/3 çoğunluk gerekir.

3.Yargı:

Yargı yetkisi; İngilizler ve bağımsızlık sonrası hazırlanan anayasalar tarafından değiştirilen Roma-Hollanda hukukuna dayanır. Bu yetki; Anayasa Mahkemesi, Yüksek Temyiz Mahkemesi, Yüksek Mahkeme, Hakimler Kurulu ve diğer mahkemeler tarafından kullanılır. Anayasa Mahkemesi; bir başkan, bir başkan yardımcısı ve dokuz üyeden oluşur. Görevi yasama, yürütme ve yargı organlarının Anayasa hükümlerine bağlılıklarını sağlamaktır. Parlamento tarafından kabul edilen yasaları geri çevirme yetkisi de bulunmaktadır.

4.Anayasal Demokrasiyi Destekleyen Devlet Kurumları:

Bu ülkede ayrıca anayasal demokrasiyi güçlendirmek için oluşturulan kurumlar vardır. Başlıcaları; Kamu Koruyucusu (kamu kurumlarının eylem ve kararını araştırma yetkisi vardır), ile İnsan Hakları, Toplulukların Din, Dil ve Kültürel Haklarının Desteklenmesi ve Korunması, Irk Eşitliği, Genel Hesap Denetimi ve Seçim Komisyonlarıdır.

5.Geleneksel Liderler:

Anayasa; geleneksel yasalara dayanarak, geleneksel rol, statü ve kurum liderliği sistemini kabul etmiştir. Bu sisteme göre, geleneksel yasalara uygun olarak yapılan geleneksel otoriteler, uygulanabilir gelenekleri ve fonksiyonları yerine getirebileceklerdir. Parlamantonun her iki kanadı yerel düzey ve vilayet düzeyinde geleneksel liderlik kurumu oluşturabilir ve Ulusal Meclis Geleneksel Liderler Ulusal Konseyini kurabilir.

Dördüncü Bölüm

Genel Yönetim Yapılanması

I. BÖLGESEL YÖNETİMLER (EYALETLER)

1994 yılından önce Güney Afrika'da dört eyalet bulunmaktaydı; Cape, Natal, Orange Serbest Eyaleti ve Transvaal. Bugün, Güney Afrika 9 eyalete bölünmüştür. Bunlar; Batı Cape, Doğu Cape, Kuzey Cape, Kuzey Batı, Serbest Eyalet, KwaZulu-Natal, Gauteng, Northern Province ve Mpumalanga'dır.

Her eyalete yasama ve yürütme yapısını belirleme yetkisi verilmiştir. Eyaletlerin yürütmeden sorumlu olan başbakanı, icrai konseyi (kabine) partilerin gücünü dikkate alarak atama yetkisine sahiptir. Eyaletler, seçmen sayısına bağlı olarak üye sayıları 30 ila 80 arasında değişen ve nispi temsil sistemine göre seçilen bir meclise sahiptir. Eyalet yasama meclisleri, eyalet anayasasını ulusal anayasaya aykırı olmamak kaydıyla hazırlamaya yetkilidir. Eyalet başbakanları da yine eyalet yasama meclisleri tarafından seçilmektedir. Eyalet meclisinde en az %10 oranında sandalyeye sahip olan partiler, oy oranlarına göre değişen sayıda bakanlık almaktadırlar. Eyalet meclisleri, yönetimin bazı alanlarında öncelikli sorumluluğa sahip olup, bazı yönetim alanlarında da sorumluluğu merkezi hükümetle paylaşmaktadırlar.

Eyalet otoritesi, yetkisel olarak hala değişime uğramaktadır. Anayasa Mahkemesi tarafından onaylanan eyalet anayasaları; tarım, eğitim (üniversiteler hariç) sağlık ve refah, konut, polis, çevresel konular, dil kullanımı, medya, ulaşım, spor ve rekreasyon, turizm, kentsel ve kırsal kalkınma ve geleneksel liderlerin rolünün belirlenmesi konusundaki hükümleri kapsamaktadırlar.

II. YEREL YÖNETİMLER

Güney Afrika'nın yerel yönetimler alanında, yürütme ve yasama otoritesi belediye meclisinin elinde olan belediyeler bulunmaktadır. Yerel yönetimlerin amacı; yerel topluluklara güvenilir ve demokratik bir yönetimi sağlamak, topluluklara hizmetlerin sunulmasını garanti altına almak, sosyal ve ekonomik kalkınmayı ilerletmek, güvenilir ve sağlıklı bir çevre sunmak, toplulukların ve topluluk organizasyonlarının yerel yönetimlerinin sorunlarının çözümüne katılmasını sağlamaktır.

Ulusal Meclis, fonksiyon ve mali yapı olarak farklı kategorilerde belediye kurulmasını kararlaştırabilmektedir. Eyalet hükümetleri ise her eyalette belediyelerin kurulmasından, gözetilmesinden ve desteklenmesinden sorumludurlar.

Beşinci Bölüm

Mali Yönetim

Güney Afrika ekonomistleri, 1980'li yıllarda ulusal ekonomiyi ücret ve fiyatları serbest piyasa ekonomisinin belirlediği bir ekonomi olarak tanımlamışlardır. Gerçek ise ekonominin hemen hemen her alanında üretimden tüketime kadar kamu kesiminin önemli rol oynadığıdır. Gerçekten 1980'lerin sonunda Sovyet ekonomistleri komünist blok hariç devletin en fazla ekonomide hakim olduğu ülkenin Güney Afrika olduğunu belirtmişlerdir.

Güney Afrika ekonomisi çok yönlü karakteristiğe sahiptir. Üretken ve endüstrileşmiş ekonomi, kalkınmış ülkelerdeki ekonomi ile rekabet edebilecek karaktere sahipken, informal ekonomi de bulunmaktadır ve ülkede eşit olmayan bir gelir ve refah dağılımı mevcuttur. Demokratik ve ırkçı politikaları reddeden yönetim yapısına geçişle birlikte daha önceden ırk ayrımının yarattığı sosyo ekonomik eşitsizlikler de tartışılmaya başlanmış ve bu ayrımın neden olduğu eşitsizliklerin giderilmesi için çeşitli programlar geliştirilmiştir.

Güney Afrika'nın büyük ve karmaşık bir mali yapısı vardır. Güney Afrika Rezerv Bankası; diğer ülkelerin merkez bankalarının fonksiyonlarını üstlenmiştir. Rezerv Bankası, bağımsızdır ve faiz oranlarını etkileyip, likiditeyi kontrol ederek batı merkez bankaları gibi hareket etmektedir.

Güney Afrika ekonomisi; devlet girişimleriyle güçlendirilmiş olmakla birlikte, özelleştirilme çalışmaları da halen sürmektedir. Ekonomik yapıda geleneksel olarak kamu sektörü güçlüdür ama, ekonomi; özel girişime ve pazar ekonomisine dayanır. Apartheid sonrası Hükümetçe uygulamaya konulan Beş Yıllık Yeniden Yapılanma ve Kalkınma Programı; ırk ayrımının neden olduğu ekonomik bozukluğu düzeltmeyi, istihdam yaratarak kamu hizmetlerini güçlendirmeyi amaçlamaktadır.

Güney Afrika ekonomisi, geçmişte; bol doğal kaynaklar, göçmenler ve göçmenlerin önceden gelenleri sömürmeye çalışmasıyla şekillenmiştir. Doğal kaynakların zenginliği Güney Afrika'nın XX. Yüzyılda, mineral zenginliği açısından, Rusya hariç diğer ülkeleri geride bırakmasını sağlamıştır. Güney Afrika dünyanın en büyük altın üreticisidir ve gümüş ve bakır dahil olmak üzere, diğer bazı madenlerde de dünyanın ilk 10 üreticisi arasına girmektedir. Maden endüstrisi güçlü bir ekonomiyi ortaya çıkarmış, taşıma, enerji ve üretim sektörü de bu öncü ekonomiye bağlı olarak gelişmiştir.

1980'lerin ortalarına doğru ekonomi, küçük bir azınlığın ekonomik ve politik gücünü arttırmayı amaçlayan ve Güney Afrika vatandaşlarının bir çoğunu etnik nedenlerle ekonomik yaşamın dışına iten hükümet politikalarıyla bozulmuştur. Mevcut olanaklara rağmen, halkın bir bölümü temel ihtiyaçlarını karşılayamamış, yetersiz beslenme ve eğitim; kırsal kesimin temel karakteri olmuştur. Bazı bölgelerde

ekonomik durgunluk baş göstermiş, apartheid nedeniyle artan dış baskılardan dolayı döviz sıkıntısı çekilmiştir.

Ekonominin madencilğe dayanması nedeniyle, maden fiyatlarındaki dalgalanmalar ülke parasının değerinin düşmesi sonucunu vermiş ve doğal olarak ithalat zorlaşmıştır. Ekonominin bazı alanlarında da daha fazla gelir elde etmek için Siyahların ücretlerinin düşük tutulması, ırk ayrımının sürmesine ve geniş çaplı protestolarla kınamalara neden olmuştur.

1990'ların başında baş döndürücü mineral zenginliğine rağmen ekonominin güçsüzlüğü tamamen belirginleşmiştir. Toplumun bir kısmı kötü şartlar altında yaşamakta ve yaşam koşulları Afrika'nın geri kalmış ülkelerine benzemektedir. Eğitimsiz ve yoksul olan bu kesim, ekonominin gerektirdiği kalifiye insan eksikliğini gideremiyordu. Bu nedenlerle, 1990'ların ortalarında kurulan Hükümet, yaşam koşullarının iyileştirilmesi ve ülke kaynaklarının karlı olarak yönetilmesi konusunda çok büyük bir zorlukla karşılaşmıştır.

1990'lı yılların başında Afrika Ulusal Kongresi ekonomistleri Hükümet ve özel sektör temsilcileriyle birlikte Apartheid sonrası dönem için ekonomik gelişme tasarılarını hazırlamışlardır. Hazırlanan Yeniden Yapılanma ve Kalkınma Programına göre yoksul kesimin temel yaşam standartlarında iyileştirmeler öngörülmektedir. Program; Güney Afrika'da 17 milyon kişinin uluslararası yaşam standartları seviyesinin altında yaşadığını saptamıştır. Yine programa göre 4.3 milyon aile yetersiz evlerde yaşamakta, 12 milyon insan da temiz suya ulaşamamaktadır. Birçok ev, okul ve hastanenin elektriği yoktur. Yaklaşık 4.6 milyon insan okuma yazma bilmemektedir.

Mayıs 1994'de yeni Hükümet Yeniden Yapılanma ve Kalkınma Programını ekonomik politikasının merkezi olarak kabul etmiştir. Nelson Mandela; en kısa sürede yönetimin sosyal programlarını kamu harcamalarından yapacağı tasarruf ve kesintilerle finanse edeceğini yatırımcılara ve vergi mükelleflerine bildirmiştir. Bu doğrultuda uygulanan mali politikalar, vergilerin arttırılmamasını ve kamu açıklarından kaçınılmasını öngörmektedir.

Yeniden Yapılanma ve Kalkınma Programı; yeni konut ve yolların inşası, toplumun tüm kesimlerine kamu hizmetlerinin ulaştırılması, eğitim seviyesinin yükseltilmesi, fakir ve zenginler arasındaki gelir farklılığının giderilmesi ve işsizlere iş bulunması için gerekli önlemlerin Hükümet Programlarında yer almasından yanadır. Hükümet de Yeniden Yapılanma ve Kalkınma Programının en önemli önceliklerini gerçekleştirmek için; okul açma, hamile kadınlara ve çocuklara parasız sağlık yardımı, kırsal alanlara su ve elektrik sağlanması ve ilk öğretimin parasız ve zorunlu olması gibi programları uygulamaya başlamıştır.

Yeniden Yapılanma ve Kalkınma Programında öngörülen projelere ilişkin giderler, 1994-95 yıllarında kamu harcamalarının % 7'sine tekabül etmiş, her yıl bu miktar artarak 1998-99 yıllarında tüm kamu harcamalarının %25'ine ulaşmıştır. Hükümet, apartheid'in kaldırılması ve askeri harcamaların azalmasıyla ekonomide etkinliğin artacağını tahmin etmektedir. Yeniden Yapılanma ve Kalkınma Programının finansmanına yardımcı olabilmek amacıyla Afrika Ulusal Kongresi daha önceden karşı çıktığı özelleştirmenin yapılmasına razı olmuştur. Üst düzey kamu görevlileri de Başkan dahil, sosyal programların finansmanı için %10-20 arasında maaşlarından kesintiye gidilmesine razı olmuşlardır.

Yeni yönetim Güney Afrika için Dünya çapında bir yatırım ve ticaret paketi hazırlamıştır. Çünkü; ekonomi son 10 yıldan bu yana apartheid uygulamaları sonucunda dış bağlantıların kesilmesi nedeniyle kötüye gitmiştir. Bu uygulamalar sonucunda Güney Afrika yeniden dünya finans pazarlarına girmeye başlamış ve daha önceden elinde olan dış pazarlara yönelmiştir. Uluslararası yatırımcı kuruluşlar ise başlangıçta kent ve kasabalarda süren şiddet olayları nedeniyle adımlarını dikkatli atmışlar, daha sonra ilişkilerini normalleştirmişlerdir.

1994 ortalarından itibaren de komşu Afrika ülkelerinden göçmen statüsündeki bir milyon civarında insan iş aramak için, Güney Afrika gelmiştir. Fakir Afrika ülkeleri, Güney Afrika'nın apartheid sonrası dönemde yeniden bölgenin ekonomik motoru olmasını beklemektedirler.

Altıncı Bölüm

İç Güvenlik

I. TARİHSEL GELİŞİM

Güney Afrika Polisinin kökeni Hollandalı yerleşimcilere kadar (1655) uzanır. Önceleri sadece beyazları korumak olan polisin görevi, daha sonra yasa ve düzeni korumak olmuştur. 1913 yılında polis güçleri birleştirilmiş ve Güney Afrika Polisi olarak ayrı bir organizasyon oluşturmuştur. Bu dönemde polisi ve ordu, yakın işbirliği içinde çalışmışlar ve ordu sık sık acil durumlara müdahale etmiştir.

II. Dünya Savaşında polisin bir bölümü Kuzey Afrika'da 2. Piyade Bölüğü olarak görev yapmıştır. Ulusal Parti 1948 seçimlerini kazanınca orduyla polis arasındaki ilişkinin güçlenmesi için yasa çıkarmış ve polisi toplumsal olaylara karşı ağır silahlarla donatmıştır..

1958/7 sayılı Polis Yasası, Güney Afrika Polisinin görevini yasa hakimiyetini ve düzeni sağlamak, suçları araştırmak ve önlemek gibi geleneksel polis görevlerinin ilerisine götürmüştü; kargaşalıkları bastırmak için olağanüstü bir güçle donatılmış ve böylece asi ihtilalcilere karşı aktivitesini sağlamıştır. Polis Yasası, 1965/70 sayılı bir başka yasayla değiştirilerek; polise sınırlarda ve sınırlara bitişik 2 kilometre çapındaki bir alanda kişileri, depoları, araçları ve yerleşim alanlarını araştırma ve el koyma yetkileri verilmiş, 1979 yılında da yetki alanı 10 km'ye çıkarılmıştır. 1983 yılında ise yetki sınırı bütün ülkedir.

1973'de polis ihtiyat kuvvetleri oluşturulmuş, Hükümet; eski polisleri her yıl 30-90 gün arasında ve olağanüstü durumlarda her zaman göreve çağırma yetkisine sahip olmuştur. 1981 yılında da gönüllülerden yedek bir polis gücü kurulmuş, bu güce sınırlı polis görevlerini icra etme yetkisi verilmiştir. 1980'li yıllarda polis, meydana gelen şiddet olaylarını bastırmak üzere part- time olarak özel eğitimli personel kullanmaya başlamıştır.

Güney Afrika polisinin görevi geleneksel polis görevlerini aşıya da 1970'li yıllarda kişi başına düşen polis sayısı yıllar itibarıyla düşmüştür. Şiddet olaylarının yaygınlaşmasıyla bu eğilim değişmiş ve 1991 yılında kadar kişi başına düşen polis miktarı neredeyse iki katına çıkmıştır. 1990'ların başında politik yarış bölücü çatışmaya dönüşünce polis sayısını artırma eğilimi daha da güçlenmiştir. Böylece, 1991'de 91 bin

olan polis sayısı 1993 yılına kadar 110 bine, 1995 yılında da 140 bine çıkmış, polis yedeklerinin sayısı da 37 bine yükselmiştir.

De Klerk siyahi politik organizasyonlar üzerindeki yasağı kaldırdıktan ve muhalif liderleri serbest bıraktıktan sonra, polisten politik toleransını arttırmasını ve apartheidın sona erdirilmesi için yardımcı olunmasını istemiştir. Polis bu emre itaat etmiştir, fakat bunu ordudan daha isteksiz ve yavaş yapmıştır. Beyaz polisler genellikle apartheid sona erdirilmesi ya da uygulanması konusunda kararsız kalmışlardır. Çünkü; polis gücü yıllarca apartheidın devam ettirilmesi için otoriter bir ideal etrafında organize edilmiştir.

Apartheid yıllarında polis, etkin bir kurumsal denetime tabi tutulmadığı gibi disiplinli bir dış denetime de geçirmemiştir.

1990'lerden itibaren mevcut polis birlikleriyle polis adayları, etnik kökenlerine göre ayrılarak eğitime tabi tutulmaya başlamışlardır. Örneğin, siyah polislerin çoğu Hammanskraal'da beyazların çoğu Pretoria'da, Renkliler Ümit Burnu yakınlarındaki Lavis Körfezinde, Asyalılar Durban yakınlarındaki Wentworth'de eğitilmişlerdir. Apartheid dönemi sona erince, siyahi polis alımı arttırılmış, uluslararası eğitimcilerin de kullanıldığı polis eğitiminin bir bölümünü ırk ayrımının kaldırılması ve ırklar arası iletişimin iyileştirilmesi konuları oluşturmuştur.

Hükümet, polisin yeniden organizasyonu programı çerçevesinde; korkutucu bir teşkilat olarak bilinen Suç Araştırma Departmanını Güvenlik Polisi ile birleştirmiş, Suçla Mücadele ve Araştırma Bölümünü kurmuştur. İstihbarat ve güvenlik polisinin operasyonel kaynaklarının birleşmesiyle kurulan yeni bölümün hedefi, artan suç oranının düşürülmesi olmuştur.

1991 yılında Kanun ve Düzen Bakanı olan Hernus Kriel, polisin halka kötü davrandığı iddialarını araştırmak üzere bir ombudsman atamış ve bir sivil gösteri kontrol birimi kurmuştur. Bu birim, polisin genel komuta-kontrol mekanizmasının dışında tutulmuştur. Aynı dönemde her polis karakolunda polis/topluluk forumları uygulaması da başlatılmıştır. Yine bu dönemde şiddetin ve suçun azaltıldığı, toplumsal ilişkilerin düzeltildiğinin, ırksal toleransın benimsendiğinin ve liderliğin yerleştiğinin (desantralizasyon) göstergesi olarak, polisin rütbe ve sembolleri sivilleştirilmiştir.

1994 seçimleriyle birlikte, Güney Afrika Polisi ülkede yapılan reformlar paralelinde önemli bir dönüşüm yaşamıştır. Bu çerçevede polis, kendini vatandaşların haklarını korumaya adayın temsilci bir güç durumuna dönüşmüştür.

Aynı dönemde polisin bağlı bulunduğu Kanun ve Düzen Bakanlığının adı Emniyet ve Güvenlik Bakanlığı olarak, polis birimlerinin adı da Güney Afrika Polis Servisi olarak değiştirilmiş, böylece bazı semboller tarihe gömülmek istenmiştir. Emniyet ve Güvenlik Bakanı Zimbabwe, İngiltere ve Kanada'dan polisin eğitimi için yardımı almış, ırksal tolerans ve insan haklarının; polisin gelecekteki eğitiminin en önemli kısmını oluşturacağını belirtmiştir. 1995 yılının sonuna kadar Güney Afrika Polis Servisi, ulusal düzeyde ve 9 eyalet düzeyinde yeniden organize edilmiştir.

II. İÇ GÜVENLİK YAPILANMASI

Güney Afrika Polisinde 1992 yılında başlayan yeniden yapılandırma çalışmaları 1994 yılına kadar sürmüştür. Bu çalışmalar sonucunda oluşturulan Güney Afrika Polis Servisi, Emniyet ve Asayiş Bakanlığı'na bağlı bulunmakta ve 1997 rakamlarına göre 110 bini aktif 37 bini yedek olmak üzere 147.000 polis bulunmaktadır.

Polis üç kademeli bir güç olarak yapılandırılmıştır: iç güvenlik ve ağır suçlardan sorumlu olan ulusal polis, suçların önlenmesi ve kamu düzeninin sağlanmasından sorumlu otonom bölgesel polis ve hafif suçlarla yerel yasa uygulamalarını sağlayan belediye polisi.

Merkezi Pretoria'da bulunan Güney Afrika Polis Servisi 6 kısım olarak organize edilmiştir. Bunlar; Suçla Mücadele ve Araştırma, İç İstikrar, Halkla İlişkiler, Önleyici Polis, Polis Destek ve İnsan Kaynakları Yönetimi bölümleridir.

Suçla Mücadele ve Araştırma Bölümü; suç ve araştırma konularındaki bilgilerin tümünün koordinasyonundan sorumludur. Suç kayıt Merkezi, Narkotik Büro, Hırsızlık Birimi, Patlayıcı Kontrol

Birimi, büyük kentlerde bulunan hırsızlık ve cinayet birimleri ve araç hırsızlığından sorumlu birimler bu bölüm tarafından idare edilmektedir. 1994 yılının sonlarında kurulan Kaybolan İnsanlar Ulusal Bürosu da yine bu bölüme bağlıdır.

Önleyici Polis Bölümü ise kamu polisi işlevini yerine getirmektedir. Hükümet binaları ve üst düzey kamu görevlileri bu birim tarafından korunmaktadır.

İç İstikrar Bölümü; iç huzursuzlukların önlenmesinden, bastırılmasından ve diğer birimlere suçlulukla mücadelede yardım etmekten sorumludur.

Halkla İlişkiler Bölümü; diğer polis birimlerinin sorumlulukları ve insan haklarına uygun davranmaları konusunda ilgilidir.

Lojistik Hizmetleri Birimi; Güney Afrika Polis Servisinin idari, yasal ve mali hizmetlerinden sorumludur.

İnsan Kaynakları Yönetimi Bölümü; polis adaylarının mesleğe alınması, eğitilmesi ve hizmet içi eğitim konularında faaliyet gösterir.

Güney Afrika Polisi taşrada eyaletler düzeyinde örgütlenmiş olup, Devlet Başkanı, hem ulusal düzeydeki polis şeflerini ve hem de eyaletlerdeki polis komiserlerini atamaktadır. Güney Afrika'da polis, resmi olarak yetkilendirildiği zaman diğer yönetim memurları adına da hareket edebilmektedir. Örneğin, kırsal alanlarda ve küçük kasabalarda, kamu savcısı bulunmadığı için polisler; bazı yargı prosedürlerini uygulayabilmektedirler. Polis, yasal olarak koruma, mahkeme katibi, ve tebligatçı görevini yaptığı gibi, göçmenlik işlemlerinde, sağlık hizmetlerinde, gümrük kontrolünde, trafik düzenlemede ve posta dağıtım işlerinde de çalıştırılabilmektedir.

Kaynakça

- 1.The Europa World Year Book, Volume I, II, 2001, Europa Puplication
- 2.<http://lcweb2.loc.gov>.
- 3.<http://www.infoplease.com>.